

1

bedrijfsgegevens

In februari 2007 namen Harm en Karin Albring de nieuwe ligboxenstal in gebruik. Bij de nieuwbouw stonden koecomfort en staloverzicht centraal. De twee grote stroboxen nemen een centrale plaats in in de stal.

eigenaren	: Harm en Karin Albring
plaats	: Drouwenersmond
melkquotum	: 1 miljoen kg
veestapel	: 115 stuks melkvee, 100 stuks jongvee, 15 fokstieren
oppervlakte	: 87 hectare
productie	: lft. 4.09, 9246 kg melk, 4,40% vet, 3,49% eiwit
stalmaat	: 35 meter breed, 44 meter lang, 11 meter hoog
staltype	: 2+2
ligboxen	: 105, zwevende en diepstrooiselboxen met autobanden
stroboxen	: 2 (voor 5-10 koeien)
kosten	: 6000 euro per ligbox/383 euro per m ²

Harm en Karin Albring: 'Zorg bij een bouwadvies dat je altijd zelf een mening hebt, er zelf goed over hebt nagedacht'

Een staldak zonder isolatie en zwevende ligboxen die onderling op 110 centimeter afstand zijn gemonteerd. In de stal van de familie Albring geen luxe investeringen, maar ook beslist geen bezuiniging op koecomfort. Sterker nog, koecomfort stond aan de basis van het stalconcept.

De gemiddelde leeftijd van het melkvee moet met een jaar omhoog. Daarnaast willen we met zowel onze economische als onze technische resultaten bij de toptienprocent van Nederland behoren.' Het is duidelijke taal van Harm (42) en Karin (46) Albring uit Drouwenersmond. Beiden verwachten dat deze doelstellingen realiseerbaar zijn omdat ze sinds een jaar werken in een volledig nieuwe ligboxenstal. 'De eerste signalen van de koeien zijn dusdanig dat het moet lukken', aldus Harm. 'We hadden recent twee koeien die de grens van 100.000 kilo passeerden en als ik zie met welk gemak ze nog in het koppel lopen, denk ik echt dat we sprongen vooruit zijn gegaan in koecomfort.'

Vijfjarenplan leidend

Inderdaad, de oude stal van 1974 waarin tot februari vorig jaar de veestapel werd gemolken steekt sobertjes af tegen de nieuwe ligboxenstal. 'We hebben de oude stal altijd goed onderhouden, maar we waren eruit gegroeid. Er zaten 55 boxen in en we molken er in het jaar van de bouw 90 koeien. De oudmelkte koeien hielden we in de jongveestal en brachten we met de hand tweemaal per dag naar de melkput. Op het laatst waren we met twee personen drieënhalve uur per keer aan het melken.' Harm en Karin namen in 2000 het bedrijf over van vader Hendrikus Albring (73) toen Harms broer André besloot in Duitsland een melkveebedrijf op te starten. 'Samen met de bank en de accountant stelden we toen een vijfjarenplan

op. Na de bedrijfssplitsing en de overname hielden we vier ton melkquotum over met 70 hectare en namen we afscheid van onze akkerbouwtaak. Het doel was om in vijf jaar te groeien naar een gezinsbedrijf met 520.000 kilogram melk, omdat we dachten dat dat de maximale stalcapaciteit was. Maar in 2005 molken we een quotum van 720.000 kilo melk vol', legt Karin uit. De stal zat meer dan vol toen opnieuw een vijfjarenplan werd opgesteld. Daarin stond centraal: een nieuwe stal met als doel om in 2010 een quotum van 1,2 miljoen kilogram vol te melken. 'Om ons heen zien we wel bedrijven ontstaan met een paar honderd koeien, maar wij willen in eerste instantie een gezinsbedrijf waarbij we voldoende aandacht aan de koe kunnen besteden. We zijn tenslotte echte koeienliefhebbers.'

Strobox onmisbaar

Hoog, licht en lucht zijn enkele steekwoorden die de nieuwe 2+2-rijige stal kenmerken. Ook de woorden eenvoud en overzicht passen goed bij de inrichting. 'We hebben veel bij andere stallen gekeken', vertelt Harm over de ideeënfase. Ze lieten zich onder meer adviseren door bouwadviseur Wytze Bouma, die veel ideeën betreft vanuit de Noord-Amerikaanse stallenbouw. 'Je kunt je door allerlei adviseurs laten omringen, maar jij moet uiteindelijk wel zelf in de stal werken. Zorg dus dat je overal een mening over hebt. Zo vind ik dat dit staltype zorgt voor het beste staloverzicht. Als ik op het voerpad sta, sta ik midden

Harm en Karin Albring: 'In de nieuwe stal mo eten de koeien een jaar ouder kunnen worden'

Ruimte voor de koe

2

Krachtvoer in de melkput verbetert melkafgift

3

De koeien kalven af in de grote strobox in de groep

In de wachtruimte is plaats voor 120 dieren

4

5

De lange terugloopgang is 90 centimeter breed

6

Een van de handige schoonmaakplekken

Automatische roosterschuiw onmisbaar

7

Theo Middelveld: 'Koecomfort ook in geld uit te drukken'

'De doelstellingen van Harm en Karin Albring zijn ambitieus, maar wel haalbaar'. Theo Middelveld van het administratie-, advies-, en accountantskantoor Trippel AAA kent het bedrijf van Albring tot in de puntjes. 'In de oude stal werden uitstekende prestaties behaald. Technisch zijn de resultaten altijd goed, maar een bovengemiddelde bijdrage van fokkerijverkopen voegt ook veel toe aan de kasstroom. Er is veel jongvee aanwezig, 0,9 tot 1,0 stuks jongvee per melkkoe, dat altijd voor goede prijzen wordt verkocht, maar dat ook goed van pas kwam bij de uitbreiding.'

Een vijfjarenplan zoals dat van Albring scherpt ondernemers volgens Middelveld. 'Je luistert beter naar de signalen van de markt, het helpt je vaak om je doelen eerder te bereiken.' Middelveld constateerde weliswaar dat de nieuwe

stal ruim qua opzet was, om het koecomfort te verhogen, maar zag dat niet als een probleem. 'Voor hetzelfde geld hadden er misschien 30 tot 40 boxen meer geplaatst kunnen worden. Maar als je beredeneert dat door de grote stroboxen of de extra ruimte de koeien een jaar ouder kunnen worden, betekent dat ook extra opbrengst dat in geld is uit te drukken. Bovendien is arbeidsvreugde ook geld waard.'

tussen de koeien', zegt Harm. Mede daarom is ook het kantoor achter de melkstal 40 centimeter hoger geplaatst. Daarin heb je een goed overzicht over de grote strobox (foto 16) met daarin ruimte voor de verse koeien.

De twee stroboxen (negen meter bij negen meter) bevinden zich elk aan één zijde van de stal. Direct vanuit de melkput is de box voor zieke en verse koeien, in de andere strobox lopen de hoogdrachtige koeien (foto 3). 'We hebben bewust niet voor meerdere kleine hokken gekozen om de koeien af te zonderen bij afkalven. Wanneer we voor vier hokken hadden gekozen, hadden we ook zestien hoeken gehad waarin koeien kunnen gaan liggen.' De strohokken worden eens in de drie tot zes weken uitgemest. 'Het moet geen potstal worden, geen broedplaats voor bacteriën. Daarom gebruiken we veel stro. Koeien die extra zorg nodig hebben, moeten zich er prettig in voelen', aldus Karin.

Het strohok voor de zieke koeien is direct na de rotorstal geplaatst, zodat koeien eenvoudig gesepareerd kunnen worden. De wachtruimte zit aan de zijkant van de stal. 'In veel stallen zie je de wachtruimte centraal in de stal en dat belemmert het overzicht en de looplijnen', zo is de heldere uitleg van Harm. Door de wachtruimte aan de zijkant te plaatsen vormt deze ook geen belemmering bij eventuele staluitbreiding. In de wachtruimte is nu plaats voor 120 die-

ren (foto 4). 'Ik vind dat koeien niet langer dan vijf kwartier in de wachtruimte mogen staan, anders gaat dat ten koste van de voeropname of de rusttijd. Daar hebben we de wachtruimte nu op afgestemd', vertelt Harm.

Opvallend is de lange en vooral smalle terugloopgang (foto 5). Harm lacht. 'We krijgen veel vragen of dat wel goed gaat. De gang is 90 centimeter breed, maar het koeverkeer stopt er nooit. In de terugloopgang plaatsen we, indien nodig, ook het voetenbad, maar zelfs dan blijft er nooit een koe stilstaan.'

Voeren in de melkstal

De 24-stands draaimelkstal van Boumatic is aan de voorgevel geplaatst. De koeien krijgen er krachtvoer op basis van productie (foto 2). 'We hebben zeven jaar geen krachtvoer gevoerd in de melkput, maar ik wilde het bewust weer terug. Door krachtvoer te voeren stimuleer je de melkgift, de koeien laten de melk nu veel beter schieten. Vaarzen die ik vorig jaar moest spuiten om de melkgift te stimuleren geven de melk nu van zelf.'

Het vlotte koeverkeer dankzij een opdrijfhek en het goed laten schieten van de melk zorgt er nu voor dat in vijf kwartier ruim honderd koeien zijn gemolken. 'Eigenlijk vind ik het aantal koeien niet belangrijk', stelt Harm. 'Het gaat erom hoeveel melk je uit de stal, per ligbox, weet te halen. Je kunt het ook uitdrukken via de melkstal: wij zitten nu op een capaciteit van 1600 kg melk per uur.'

Kort na het in gebruik nemen van de stal werd ook gestopt met dippen en sprayen van de spenen. 'Dat is vooral omdat dippen in een draaimelkstal niet eenvoudig is en een spraysysteem in de terugloopgang een hoog middelgebruik kent. Belangrijker vind ik het dat we de omgeving, de ventilatie, het boxcomfort en de melkput op orde hebben, zodat dippen of sprayen overbodig moet zijn.' Karin vervolgt: 'Het was wel even spannend omdat we dit jaar tien jaar eerste klas melk zouden gaan leveren. Maar het is prima gegaan, we leveren gemiddeld melk met 160.000 cellen per ml af en een kiemgetal van vijf.'

Er is gekozen voor een roostervloer, die schoon wordt gehouden door een mestrobot (foto 7). 'De bouw van een dichte vloer betekende veel grondverzetkosten', legt Harm uit. 'Bovendien wil ik geen gesleep en gepomp met mest.' De onderkeldering van de stal vergroot-

9

10

11

12

'We hebben altijd zachte matten gehad, maar ik heb het idee dat koeien daarop makkelijk melk uitliggen', vertelt Harm. 'Het nadeel van diepstrooiselboxen is dat je moet zorgen dat ze goed schoon blijven. Daarom hebben wij gekozen voor ondiepe strooiselboxen van 9 centimeter diep met daarin vastgestorte autobanden. De banden zorgen ervoor dat het gemalen koolzaadstro goed blijft liggen.' Opvallend is de breedte van de box: 110 centimeter. De afstand van schoftboom tot achterrand is 190 centimeter. De vaarzen bij Albring mogen gerust groot (150 cm bij bedrijfsinspectie) genoemd worden. 'Door deze boxmaten te hanteren zorg je ervoor dat de koeien recht liggen. Dat kan prima, zolang je maar zorgt voor voldoende kopruimte.' Helemaal zeker was Harm vooraf niet van zijn boxbreedtekeus en dat bepaalde mede dat hij koos voor zwevende boxen. De achterrand van de box is bewust 9 centimeter breed gemaakt. Daardoor kan de koe er ook gewoon op staan, zonder dat ze eraf glijdt

te de opslagcapaciteit met 2300 kubieke meter. De automatische mestschuif stond aanvankelijk niet op de begroting. 'In de oude stal schoven we het rooster schoon met de hand en in de nieuwe stal zouden we twee kettingsystemen moeten aanleggen. Dat betekende een forse investering, waarop we besloten het eerst met de hand te proberen.' Karin lacht. 'Ik heb één keer de halve stal met de hand geschoven, Harm de volgende dag de volledige stal en toen wisten we genoeg. Het was te veel en te zwaar, waarna we snel in de robot hebben geïnvesteerd.'

Blij met wit licht

Wie omhoog kijkt in de stal ziet doorzichtige details. Zo is het staldak niet geïsoleerd. 'Ik zag dat er bij nieuwe, geïsoleerde stallen ook in de zomer gebruik werd gemaakt van ventilatoren en zag daarom de meerkosten van 25.000 euro aan isolatie niet zitten', legt Harm uit. 'We hebben gekozen voor dakplaten met de kleur wolken grijs, die de zonnewarmte deels weerkaatst. Daarnaast zijn

de lichtplaten zo geplaatst dat de zon niet rechtstreeks in de boxen kan schijnen.' Aan de zonnkant werd bewust maar één rij lichtplaten gemonteerd, aan de andere zijde zitten, hoog in de nok, twee rijen lichtplaten (foto 19). 'Door de lichtplaten hoog in de nok te plaatsen bespaar je bovendien een lichtstraat. We werken gewoon met een open nok die aan één zijde door een golfplaat wordt overkapt.'

De stal is aan de zijgevels 3,75 meter hoog en op een klein muurtje na kan de zijkant helemaal open. Aan de kopgevels zijn vier grote schuifdeuren gemaakt die in de zomer bij hoge temperaturen opengaan (foto 15). 'De koeien blijven hier in de zomer 's nachts op stal. Als er een briesje is, moet dat van alle kanten in de stal kunnen komen. Maar als het te hard waait, doen we het opblaasbare gordijn voor de helft dicht om tocht te voorkomen.' De deuren zijn ook praktisch voor de bereikbaarheid van de ligboxen. Overal liggen berijdbare roosters.

Op licht is duidelijk niet bezuinigd. Een lichtplan zorgt ervoor dat er gedurende 16 uur dankzij 34 hogedrukklampen overal minimaal 200 lux op werkhogte is (foto 17). 'Wit licht', benadrukt Karin. 'Dit is een bewuste persoonlijke keuze. Van iedereen hoorden we dat je wel zou wennen aan het gele licht van natriumhogedrukklampen, maar wij zijn nu nog iedere dag blij dat we juist voor wit licht hebben gekozen.'

Plannen achterhaald

Het vijfjarenplan lijkt net als het vorige ook ditmaal achterhaald. Afgelopen jaar leverde het bedrijf 1 miljoen kilo melk en zoals het nu gaat, ligt de koers voor dit jaar al op 1,2 miljoen kilo melk. 'We zijn voor een aantal jaren een samenwerkingsverband met de familie Krol uit Drouwen aangegaan, waardoor we een flinke stap voorwaarts konden maken', legt Harm uit. In de 105 ligboxen tellende stal lopen daarom inmiddels al 115 melkkoeien. 'Voorlopig is dat genoeg om de puntjes op de i te zetten', vindt Harm. 'We hebben een opgroeiend gezin dat ook tijd vraagt. We melken nu in vijf kwartier ruim honderd koeien en dat zorgt voor een flinke arbeidsverlichting. De stal zorgt voor comfort voor de koeien en voor comfort voor onszelf.'

Jaap van der Knaap

13

Opblaasbaar windscherm eenvoudig in twee delen op te laten. Vogelgaas weert spreuwen en mussen

14

Canadese waterbakken zijn vorstvrij en snel te reinigen

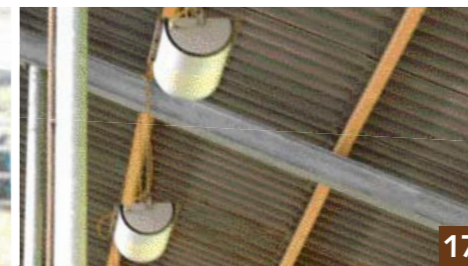
15

Extra schuifdeuren voor extra ventilatie vergroten tevens bereikbaarheid ligboxen

16

Goed zicht vanuit kantoor op de stroboxen

17

Hogedrukklampen zorgen met wit licht voor minimaal 200 lux

Wolken grijs dak weerkaatst zonlicht en houdt warmte buiten

18

19

De lichtplaten, dubbele rij aan de niet-zonnkant, liggen hoog in de nok